

PROGRAM PSYCHOLOGII.

I. Zjawiska fizyczne i psychiczne. Ich charakterystyka. Życie psychiczne i fizyczne. wzajemny stosunek życia psychicznego i fizycznego. Dyspozycje /: przysposobienia:/ psychiczne i psychofizyczne w odróżnieniu od zjawisk /: faktów:/ aktualnych.

II. Krótki przegląd i najogólniejsza charakterystyka głównych rodzajów i najważniejszych gatunków zjawisk i dyspozycji psychicznych oraz rządzących nimi praw z uwzględnieniem zastosowania praktycznego wiadomości psychologicznych.

III. W miarę możliwości dokładniejsze omówienie wybranego działu psychologii przy szerszym zastosowaniu ćwiczeń praktycznych i uwzględnieniu odpowiedniej lektury.

Przykład rozwinięcia programu.

1. Przykłady zjawisk psychicznych i fizycznych. Wzajemność zjawisk psychicznych. Wpływ otoczenia i życia fizycznego /: cielesnego:/ na życie psychiczne i na odwrót. Życie psychiczne a umysłowość, ruchy dowolne i mimowolne /: refleksyjne i mechaniczne:/.

2. Charakterystyka zjawisk psychicznych w porównaniu ze zjawiskami fizycznymi. Doświadczenia zewnętrzne i wewnętrzne. Stosunek zjawisk fizycznych z jednej a psychicznych z drugiej strony do czasu i przestrzeni.

Dyspozycje psychiczne i psychofizyczne /: wrażliwość, pamięć, fantazja, inteligencja, rozum, talent, - uposzczenie, humor, nastrój, temperament, wola, charakter :/. Dyspozycje stałe i przemijające, wrodzone i nabyte.

Prawo wrodzawy i zmiany /+ tempa:/ . Kojarzenia się zjawisk psychicznych.

3. Klasyfikacja zjawisk psychicznych, oparta na zasadniczych sposobach zachowania się świadomości wobec tego, co jej jest dane: Przedstawienia, sądy, uczucia /: z przemianami :/, postawienia. Zjawiska psychiczne proste i złożone.

4. Wyobrażenia i pojęcia jako główne rodzaje przedstawięń. Wyobrażenia spostrzegawcze; wrażenia myślowe, myśli, ich klasyfikacja. Swoistość energii myślowej. Jakość, intensywność, lokalizacja barw, głosów, etc. Wzajemny stosunek wrażeń i podmiot. Prawo Webera.

Wyobrażenia odtwórcze. Pamięć. Pamięć lokalna, pamięć cyfr, wyobrażeń, filozoficznych etc. Pamięć logiczna i mechaniczna. Szybkość zapamiętywania, trwałość pamiętania, sprawność przypominania sobie. Wpływ uczuć

Niniejszy podzbiór uprzedza o udzieleniu mu zasiłku na pokrycie kosztów

utrzymania w mieście ..... 191.

„ mieszkanie „ ..... 191.

„ „ ..... 191.

.....
.....
.....
Dla uzasadnienia ewej proby odpowiedzi na następujące pytania

zgodnie z prawdą :

1/ Czy pobiera stypendium,
jakie i w jakiej wysokości
got ?

2/ Czy ma jakieś zajęcie
płatne, jakie, gdzie (do-
kładny adres) i jakie
dochody przynosiące ?

3/ Czy otrzymuje jakieś
stałe lub dorywcze za-
wzięcie pieniężne, od kogo
i w jakiej wysokości ?

4/ Czy ma jakieś zobowią-
zania finansowe, jakie
i wobec kogo ?

W Łowicze, dnia .....

Podpis : .....

Zawód : .....

w tej mierze, wierność zemań. Sposoby uczenia się na pamięć.

Wyobrażenia wytwórcze - fantazyje. Jej materiały i jej źródła. Zdolność kombinacyjna. Fantazyja na jawie i we śnie. Dodatnie i ujemne strony fantazyji - jej rola w życiu oddzielnym, w nauce i w sztuce.

5. Sady. Sady instyktowe : spostrzeżenia. Sady występujące na podstawie skojarzenia //: expectatio casuum similium //: Przypomnienia. Poznawanie rzeczy niedys spostrzeganych. Sady przywiązane do otoczenia. Sady zdobywane planowo drogą // obserwowania, porównywania, rozumowania. Niemożność związania niegodnych ze sobą przekonań. Wzajemne kontrolowanie się sądów. Skupianie uwagi jako efekt z warunków unikania sądów mylnych. Sady bieżące wynikające z właściwości ustroju psychofizycznego. //: Złudzenia myślowe, przecenianie i niedocenianie, skłonność do uogólnień niezasadzonych i zbyt pochopnego dopatrywania się analogii, uleganie sugestyi, sympatjom i antypatjom, nieyocli myślowe //.

Sila przekonań, chwalebność przekonań. Niezawieszność przekonań. Trzeźwość sądu. Krytycyzm. Inteligencja, bystrość, seiscieść. Człowiek uczony, rozumny, rozbrojony, mądry.

6. Uczucia. Podział ich według jakości na przyjemne i przykre. (Podział ich według podstawy psychologicznej na uczucia przedstawicielskie //: uczucia myślowe i estetyczne // i na uczucia przedstawicielskie //: uczucia intelektualne i uczucia wartości. //). Przykłady uczuć wartości: uczucia występujące na tle ambicji, uczucia egoistyczne i altruistyczne, uczucia rodzinne, społeczne, patriotyczne, społeczne, religijne.

Afekt //: strach, gniew, złość itp. // . Uczucia a ich objawy cielesne.

Biologiczne znaczenie uczuć. Uczucia jako podnoszące działania. Temperament. Cei działania jako przedmiot uczucia wartości. Pragnienia, porządki i ich przeciwieństwa. Pragnienia i porządki wrodzone //: popędy // i wytworzone drogą doświadczenia i nawyknienia. Skłonność, namiętność, niecierpliwość. Konflikty uczuć i pragnień.

7. Postanowienia jako sposób rozwiązania konfliktu pragnień przez wybór jednego z nich. Przedmiotem postanowienia własne przyszłe działanie. Popędki //: motywy // . Popędki konkretne i abstrakcyjne, zabarwione uczuciami miłośnymi //: myślowymi // i wyściami //; altruistycznymi, stygnymi, religijnymi // . Falowanie nad sobą. Zastanawianie się, rozważanie skutków postanowienia i postępowania. Ograniczoność sfery postanowień w porównaniu z nieograniczonością sfery pragnień.

Charakter jako dyspozycja do postanowień // w pewien sposób określony. Charakter niewyrobiony, chwiejny; charakter wyrobiony, stały, w

Z A L A T W I E N I E :

Przyznano zasiłek na

utrzymanie w kwocie .....

    mieszkanie " " .....

    oświetlenie " " .....

.....

.....

We Lwowie, dnia .....

Kierunku ujemnym albo dodatnim. Charakter jako właściwy przedmiot oceny stowarz.

Słabość woli /: charakteru:/ i siła woli /: charakteru:/, Abulia. Brak decyzji. Stanowczość. Chwielność i konsekwencja w postępowaniu. Energia i niedołęstwo, wytrwałość i upor, - kształcenie woli przez ćwiczenie, t.j. pobudzanie jej do postanawiania i do wykonania powziętego postanowienia.

8. Typy ludzkie: człowiek trzeźwy i marzyciel, człowiek bierny i człowiek czynu, człowiek samodzielnny i ulękający wyrywem, Teoretyk i praktyk, człowiek irracjonalny i impulzywny, człowiek pewny i niepewny, człowiek poważy i lekkomyślny i t. p. Czynniki intelektualne, uczuciowe i wolicyjne w każdym takim typie. -

Uwagi ogólne.

Krótkość czasu, którym nauczyciel rozporządza, wymaga należyte starania i skromnego rozłożenia materiału. Przedewszystkiem należy się oprzeć pokusie rozległego traktowania tych dziedzin - zarówno logiki i jej psychologii - w których tradycja wytworzyła już utarte ~~drogi~~ drogi nauzenia: i leży tu w zakresie logiki syllogistyka, w zakresie psychologii nauka o wyrażeniach myślowych. Stosownie do typu szkoły pewne części materiału a także i pewien sposób opracowywania go z uczniami będą miały być z przewagą bądź będą nieco usunięty na drugi plan; dotyczy to zwłaszcza dobocuprzykładów - nie powinno to jednak naruszyć zasady, iż kurs logiki i psychologii ~~dać~~ dać uczniowi pojęcie i całość ogarniętych konturach, systematycznie ujętą. W wypełnianiu tych konturów treścią szczegółową nauczyciel może się poruszać nieco swobodniej, kładąc większą nacisk bądź na jedną bądź na inną ~~część~~ część materiału; jednakże szczególną uwagę należy poświęcić zastosowaniu wiadomości z logiki i psychologii, co tam gdzie można osiągnąć, ile że oba te przedmioty ukończają na każdym kroku naukę i życie nauczania do tego, z czym uczniowie ustawicznie spotykają i spotykają się w szkole i w życiu pozaszkolnym.

Co się tyczy Logiki należy zdążyć do tego, by uczniowie sobie jasno uświadomili, że ośm polega na myśleniu naukowe, zmierzające do ścisłego formułowania, należytego uzasadniania i systematycznego porządkowania twierdzeń. Z tam powinno się użyć podkreślenie potrzeby sumienności logicznej w myśleniu potocznie. w naukach, wchodzących w skład programu szkolnego oraz w poglądach, głoszonych w życiu publicznym i przy

Niniejszy poddany uprasza o udzielenie mu zasiłku na pokrycie kosztów

utrzymania w mieście ..... 191..

„ mieszkanie „ ..... 191..

„ oświetlenia „ ..... 191..

.....
.....
.....
Dla uwzględnienia ewej prośby odpowiadając na następujące pytania

zgodnie z prawdą :

	1/ Czy pobiera stypendium, jakie i w jakiej wysokości ?
	2/ Czy ma jakieś zajęcie płatne, jakie, gdzie (do-kiady adres) i jakie dochody przynosiące ?
	3/ Czy otrzymuje jakieś stypendium lub dotyczące stypendium, od kogo i w jakiej wysokości ?
	4/ Czy ma jakieś zobowiązania finansowe, jakie i wobec kogo ?

W Łowiczu, dnia .....

Podpis : .....

Zawód : .....

watnem, znalazł się obfity materiał, na którym można się (w tej mierze) oprzeć i od którego należy wychodzić, stosując w jaknajszerszym zakresie metodę heurystyczną. W parze z nią ważne są ćwiczenia i zadania; rozbudzić już u uczniów na tym stopniu nauki myślenie heurystyczne znajdując tu dla siebie pole działania, które potrafi dla suchego na pozór przedmiotu, jakim jest logika, wzbudzić żywe zainteresowanie. Przykłady ćwiczeń i zadań podaje prócz niektórych podręczników logiki /: N. v. J. von - (ćwiczenia i zadania) - polski przekład dra G. Znamierowskiego / osobne zbiory zadań - L. P. W. Lutosławskiego

Co do Psychologii nacisk główny należy położyć po pierwsze na to, by uczniowie przywykali się z każdym takim (psychologicznym) pojęciem znaczenie w miarę możliwości ściśle określić, po drugie na to, by nauczyli się uprzątnąć sobie na podstawie własnego doświadczenia wewnętrzne / fakty psychiczne, o których w nauce psychologii mowa. Pierwsza potrzeba wynika z wielkiej chwiejności, obejmującej znaczenia wyrazów z zakresu psychologii, używanych w życiu potocznym i w literaturze naukowej, druga potrzeba wynika z chwiejności, ze względu na którą zwraca uwagę przedewszystkiem na zjawiska podpadające pod doświadczenie myślowe a z trudem tylko zdobywa się na teoretyczne rozważania tego, co się dzieje w jego psychice. To też należy ustawić uczniom w nauce psychologii do własnego doświadczenia uczniów, w miarę możliwości eksperymentami /: For. Dr. St. Turwiski, Psychologia eksperymentalna w szkole. Muzeum, XXX, 1914 i XXXI, 1916 - także w oddruchu, Lwów, 1917. - Dr. T. d. Jaroszyński, Metody badań psychologicznych w szkole, Warszawa, 1920. Nakładem Ministerstwa zdrowia. - Dr. L. Bvkowski, Szkic programu ćwiczeń praktycznych z psychologii w gimnazjum. Muzeum, XXXVI, 1921:/, w traktowaniu źródeł psychologii, niedostępnym eksperymentowaniu, doświadczenia własne uczniów uzupełniać należy odwołaniem się do literatury pięknej i do historii. W ten sposób nauka psychologii nawiąże do wiadomości, które uczniowie posiadają w zakresie nauk humanistycznych; do nauk przyrodniczych zaś zblizy ją omawianie wrażeń zmysłowych, ruchów, wyrazu uczuć, gdyż zblizy ją o takich dziedzinach psychologii i psychofizjologii, naukowcy się mogli i powinni musieli opierać w jaknajszerszej mierze na wiadomościach, które uczniowie posiadają z fizyki i chemologii.

ZŁA T W I E N I E :

Przyznano zasiłek na

utrzymanie w kwocie .....

mieszkanie " " .....

oświetlenie " " .....

.....

.....

We Lwowie, dnia .....

Postępowanie metodą indukcyjną i heurystyczną powinno być naczelnym nakazem metodycznym. Obok tedy odwoływania się do faktów uczniom już znanych, pozwalających im samym wysnuć pod kierownictwem nauczyciela odpowiednie wnioski, określenia i prawa, należy posłużyć się także w granicach możliwości i eksperymentem. ~~W nauce o wrażeniach zmysłowych należy w tej mierze być bardziej powściągliwym, p. przy omawianiu stosunku uczuć do ich zewnętrznych wyrazów, dla ilustracji prawa, że zjawiska psychiczne przebiegają w czasie /: eksperymenty dotyczące czasu reakcji :/, przy nauce o kokarzeniu się faktów psychicznych, i w ogóle przy nauce o pamięci, dla wykazania prawa Webera /: trwanie zjawisk psychicznych, prawo Webera, kokarzenie się faktów psychicznych, znużenie, znużenia zmysłowe, skupienie uwagi, upodobania estetyczne, sugestya i osó itp.~~

logi zmysłów.
psychofizjologii w ogóle oraz psychofizjologii

4 Niebezpieczeństwa poświęcania zbyt wiele czasu nauce o wrażeniach zmysłowych należy z staraniem unikać, pamiętając o ^{owiele} ^{ksze} ~~tem, że~~ ^{większe} ^{znaczenie} znaczenie ma na tym stopniu nauki psychologia myślenia, uczuć i woli.

Wskazówki w tej mierze zawierają następujące publikacje:

Dr. St. Turowski: Psychologia eksperymentalna w szkole. Muzeum XXX. 1914. i XXXI. 1916. /: Także w odbite, Lwów, 1917 :/.

Dr. Tad. Jaroszyński: Metody badań psychologicznych w szkole Warszawa 1920 Naki. Ministerstwa zdrowia.

Dr. L. Bykowski: Szkic programu ćwiczeń praktycznych z psychologii w gimnazjum. Muzeum XXXVI. 1921.

Niżej podpisany uprasza o udzielenie mu zasiłku na pokrycie kosztów

utrzymania w miesiącu ..... 191..

mieszkania " " ..... 191..

oświetlenia" " ..... 191..

Dla uzasadnienia swej prośby odpowiada na następujące pytania zgodnie z prawdą :

1/ Czy pobiera stypendium, jakie i w jakiej wysokości?	
2/ Czy ma jakieś zajęcie płatne, jakie, gdzie (dokładny adres!) i jakie dochody przynosi?	
3/ Czy otrzymuje jakieś stałe lub okresowe zasiłki pieniężne, od kogo (dokładny adres!) i w jakiej wysokości?	
4/ Czy ma jakieś zobowiązania finansowe, jakie i wobec kogo?	

We Lwowie, dnia .....

Podpis : .....

Zawód : .....

- 89. Кардунское Меурнодородское Общ. в. Кардунно
- 90. С. Я. Старреверинъ Лукашев. уезд. Кронштадт
- 91. Т. А. Хлебунекинъ Пугачевъ, ^{32 кв. 4.} Матиндвенная 9.
- 92. Каз. Скафскій в. Вилкамиро, Ковен. уезд.
- 93. Кс. Я. Аворекинъ } Войткунки
Идемартало Костела } Волосоръ, Кіевской уезд.
- 94. Др. Я. Жундхитт, Вилно, Mostowa 12 м. 4.
- 95. А. Обанекинъ, н. см. Дресуново, Подольск. уезд. село Хавенки
- 96. Кс. Я. Сонгинъ Вилно, Chciotcka, Кош. Д. Misjonarzy
- 97. Я. Мзедобурко-пунсенере, Ревель, Demaridenas уезд.
- 98. W. Kubrowski p. Stomjinki, губ. Kiel. w. Sulkowiczach
- 99. И. Дуродорекинъ, н. Стадиакъ, село Шинодерева
Херсонской уезд. Емшаветр. уезд.
- 100. М. Васютинекинъ, пер. Столотилоу с. Богородицево
Кіевской уезд.
- 101. Др. Янко Яковлевичъ Бялыновичъ Кружое,
Майнбергерскій уезд.
- 102. А. И. Шадрковскій, н. см. ноябрь. Москва, Струдниковскій 4.
- 103. Я. А. Трофзкая, Петербурго, село Симленекое
Больш. Спален. Уезд. № 16 кв. 3.
- 104. Стефано Мухомовскій, н. Крынки, уезд. Градненская
им. Войциска
- 105. Анатоль Радвинекинъ } нотариусъ
Стуценково, Сувальской уезд.
- 106. Охороничъ, Kantor firm, Стация Most, Маркман-град.
- 107. Ом. Ив. Корсаковъ, см. Ядатово, № 3. М. Д. Кіев. уезд.
- 108. Др. Павелъ Мяссома, Вронный, Селитро. обл. село
- 109. Кс. Пончлеймеръ, Дунга, Виннад, уезд.

Warszawa

- 331. Eugeniya Choromańska, Koszykowa 28 m. 6.
- 332. Wincenty Piątkiewicz, Nowogrodzka 37.
- 333. Leopold Baron Kronenberg, Mazarowiecka 22
- 334. ks. Sokolowski Krak. Arz. 52 Seminarjum
- 335. Oddział Szpitala Jasia Borego, Spokojna 15
- 336. Kantor pism "Wygoda" Przechodnia 1.
- 337. Kantor pism "Wygoda" Przechodnia 1.
- 338. Adolf Gleichgewicht Pasaz Simonsa, Hotel, ul. Długa
- 339. Dr. Parot Minkowski, Kotrebue 10
- 340. Stow. Sprz. Dr. Fel. W. Wied. Nowogrodzka 42
- 341. Stanisław Senczewicz, Praga, Brzeska 11.
- 342. Janusz Karcerewski, Wola 44 m. 10
- 343. Dworakowski, Marszałkowska 147.
- 344. Cytelnia Pomocznia, Mazarowiecka 11.
- 345. Wincenty Kmidecki, Piękna 64.
- 346. Stow. Techników Włodzimierska 5
- 347. Dr. Antoni Natanson, Jasna 6.
- 348. Krystian Lorenberg, Długa 19
- 349. Wincenty Biskupski, Elektoralna 53
- 350. Pomiechowski, Włodzimierska 14
- 351. Dr. Feliks Erbrich, Mowiska 6.
- 352. Smolikowski, Chmielna 7
- 353. Swietlicki, Nowogrodzka 19
- 354. Jasiński, Kapucyńska 5
- 355. Władysław Tatarkiewicz, Wiejska 17
- 356. Dr. Teodor Lapiński, Smolna 17 m. 6.
- 357. Maryan Skowgird, Marszałkowska 61.
- 358. Helena Bererowska, Anceza 47² m. 8.
- 359. Jadwiga Warszawska, Włodzimierska 4.
- 360. Stanisław Dągiel, Kołomska 10 m. 6.
- 361. Skomorowski, Leszno 3.
- 362. Dr. H. Nussbaum, Marszałkowska 99.
- 363. Marya Mayer, h. Bergaß.